

ERDÉLYI GAZDA

XLV. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1913. Március 9.

10 SZÁM.

Új „Royal-Drill“

sorbahintó műtrágyaszórógépek,
szabadalm. kanalas „Vera II” sorvetőgépek,
„Mosoni Drill“ és „Prima Drill“ sorvetőgépek

Láncos műtrágya-
szórógépek.

Kukoricaültető és

salétromszóró taligák elsőrendű kivitelben készülnek

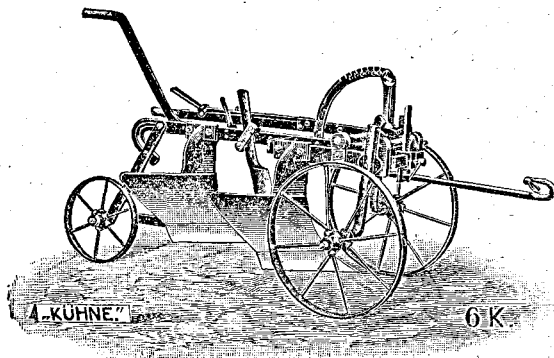
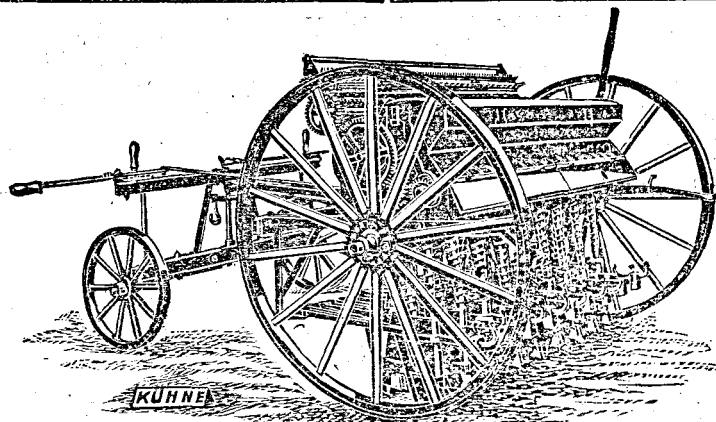
KÜHNE mezőgazdasági gépgyár r.-t.-nál **MOSON**

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

TAVASZI TALAJMIVELÉSRE:

Ékek, boronák, hengerek, mindennemű porhanyító eszközök, Osborne tárcsásboronák, Kéregtörő henger-
törő hengerboronák, Osborne kaszáló- és aratógépek. Elsőrendű benzínmotoros cséplőkészletek.

Fiókraktárak: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár

2012

I. H. C. Benzin-Motorok gazdasági üzemek számára a legjobbak

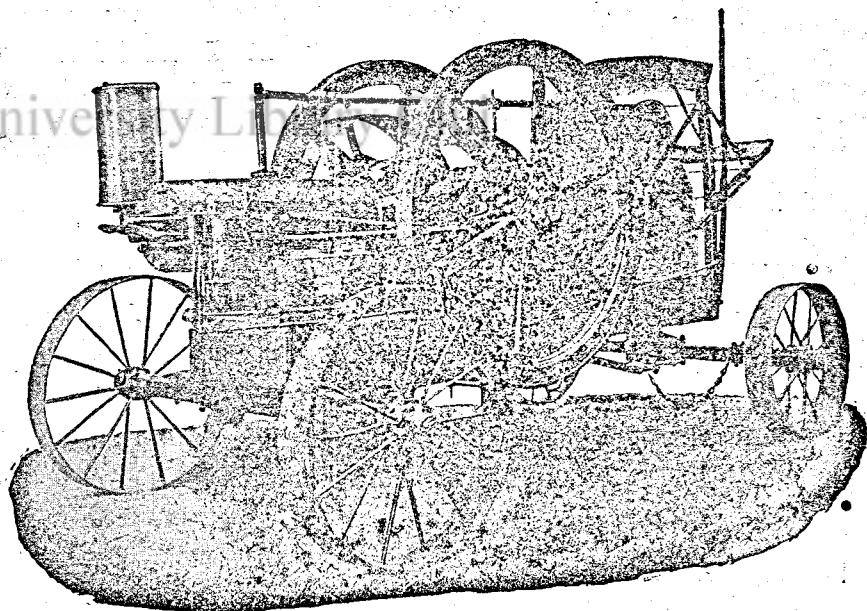
mert szerkezetük oly egyszerű, hogy a kezelést a legegyszerűbb béresre lehet bízni; mert az alkatrészek cseréléséhez szakértő nem kell; mert kiváló erősen vannak építve és mégis meglehetősen olcsók; mert üzemük teljesen biztos.

Gyártmányaink:

- 1. H. C. Vertical-Benzinmotorok 2, 3 és 5 tényleges lóerővel (szecs kavagó, darológép, répavágó, körfűrész, tengerimorzsoló, vízszivattyú stb. stb. hajtására.)
- 1. H. C. Horizontál-Stabil-Benzinmotorok, 4, 6, 8, 10, 12, 15 és 20 tényleges lóerővel, (takarmánykamra, villanytelep, malom, stb. stb. számára.)
- 1. H. C. Horizontál-Benzinlokomobilok 4, 6, 8, 10, 12, 15 és 20 tényleges lóerővel, (cséplőgép, tengeriszártépőgép, tengerimorzsológép stb. stb. számára.)
- 1. H. C. Famous-Vertical Benzinmotorok 2, 3 és 5 tényleges lóerővel, kézikocsira szerelve, (kisebb fajta cséplőgépek számára.)
- 1. H. C. Benzin-Magánjárók (Traktorok) 12, 15, 20, 25 és 45 tényleges lóerővel, (cséplés, vontatás, szántás stb. számára.) 2731

Részletes katalógust és árjegyzéket kívánságra díjmentesen küld:

International Harvester Company of America,
Budapest, V., Váci-ut 98. sz.

Zsákot, Zsineget,

2260

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

30 év óta legmegbízhatóbbnak elismert **FISCHER-féle** zsák- és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31-33. A Fischer-féle szőlőkötözőfonál jobb és olcsóbb, mint a raffia. — Pontos, szolid kiszolgálás. Ponyvakötőszőző Intézet. — Tessék ajánlatot kérni.

Bortermelők!!

Legyetek nagyon óvatosak
a szőlő-oltványok

bevásárlásánál, mivel a kedvezőtlen vegetálási időszak következtében majdnem minden szőlő-oltvány peronosporás és

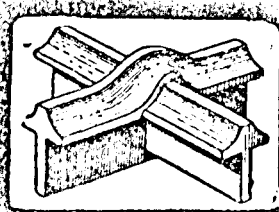
gyengén gyökerezett, míg a mieink az idén is minden tekintetben kifogástalanul egészségesek, erőteljesek és gazdagon gyökerezettek

Fronius és Theiss

szőlő-oltványtelepek,

Medgyes (Nagyküküllőmegye.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve! 2830

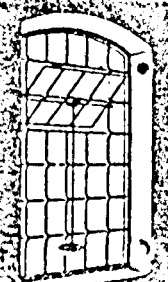
Szab.

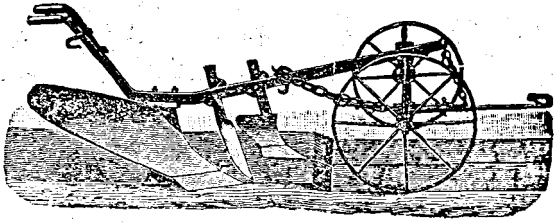
„Köpplinger“-rendszerű Idomvasablakok

a legjobbak és a legolcsóbbak
Egyedülálló típusú — ismeretesebb és költségvetésre tekintettel —
vasszerkezettel — idomvasablakok —
Budapest, K. Asztalos-Sanatórium-utca

Leptér János

Budapest, K. Asztalos-Sanatórium-utca

A „BÄCHER“
féle egy és
többvasu

acélekék és hegyiekék

legjobbák.

Az ekefejek törhetetlen tégelyacélból készülnek és

az ekék feltűnő kevés
vonóerőt igényelnek.

Árjegyzékkel szívesen szolgál:

2672

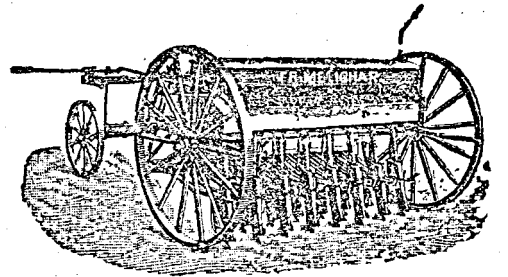
Az eredeti „Melichar“ gyártmányu
„Unicum Drill“

sorvetőgépek és az ezzel azonos vető-
szerkezetű sortrágyázásra berendezett

„Imperator“

vetőgépek utólérhetetlen tökéletességüknél fogva páratlan
közkedveltségnek örvendenek.

Óvakodjon
utáztatoktól!

Bächer Rudolf — Melichár Ferenc

eke és talajművelő eszközgyára.

szabadalmazott vetőgépgyár.

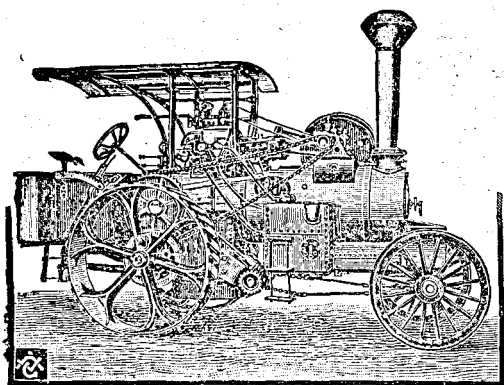
Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond.

BUDAPEST, VI., Teréz-körút 26.

Állandó mezőgazdasági gépkiallítás!

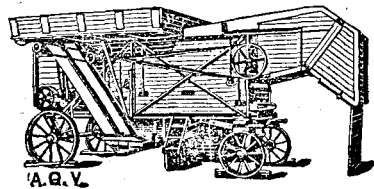
Az állami gépgyár gyártmányai:

Ütőmozdonyok

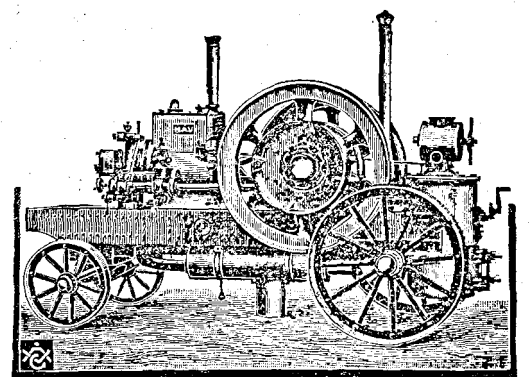
14 légkörnyomásra, compound rendszer szerint
szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzelésre! Gazdaságos üzem!
Gőzcséplőgépek hajtására, tehervontatásra és
utánuk akasztott ekével való szántásra alkalmasak.

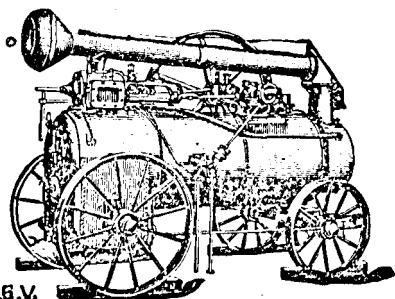
**Acélkeretű golyós-
csapágyas cséplőgépek.**

Csekély hajtóerőszükséglet! Csekély kenőanyag-
fogyasztás! Tengelykopás kizárva! Nagy teljesítő
képesség!

Szivógázlokomobilok

Ujdonság! Szabadalom!
Rendkívül olcsó üzem! Zajtalan működés!
Könnyű kezelés!
Üzemköltség naponként kb. 5 korona.
Földgázüzemre is alkalmasak!

GŐZLOKOMOBILOK

10 légkörnyomásra szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzelésre egyaránt alkalma-
sak. Nagy munkaképesség. Csekély vonóerő-
szükséglet. Nagy tüzelőanyag- és vízmegtakarítás.

„Losonci“ tolóhengeres,
„Rekord“ meritókanalas

és
Szabad. „Rekord II.“

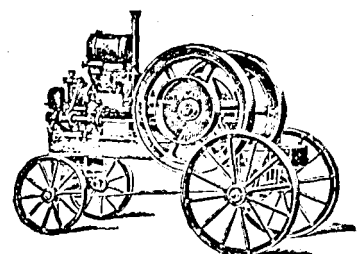
műtrágyavetőszerkezettel kombinált

sorvetőgépek.

Eredeti Kalmár-féle
gabonatisztító rosták.

Resicai acélekék.

2021

Benzinlokomobilok

porlasztóval (karburátor) és szabadalmazott
szelephűtéssel ellátva.
Megbízható üzem! Egyenletes járás!
Egyszerű kezelés! Kevés benzinfogyasztás!
Nyersolajüzemre is átalakíthatók.

Uj árjegyzékünk megjelent!

Kivánatra szívesen megküldjük!

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége Budapest, Váci-körút 32. sz.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
EVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZAM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Szemle.	107
Borzderes import Erdélyben. <i>Jászberényi Andrásh.</i>	108
A trágyázás utóhatása a réten. <i>Herke Sándor.</i>	109
A diszcerlek nyesegetésének módjáról és idejéről. <i>Csérer Gyula.</i>	109
Utmutatás, a városokban, nagyközségekben és azokhoz közelfekvő falvakban való gazdálkodásra. <i>Gáspár József.</i>	110
Gazdanapok Székelykeresztúron.	111
Irodalmi szemle:	
A melasz mint takarmány. — A szuperfoszfát nemzetgazdasági fontossága Magyarországon. — Könyvismertetés.	111
Kisebb szakközlemények:	
Haltakarmányliszt mint sertéstakarmány. — Üregi nyul irtása.	112
Egyleti élet.	112
Vegyes közlemények.	113
Hirdetések.	

Szemle.

Darányi megnyitója. — Az osztrák gazdák és a balkáni szerződések. — A román gazdák Magyarországon — A fertőző hüvelyhurut.

A Gazdaszövetség legutóbbi választmányi ülését, — melyről lapunk más helyén számolunk be, — Darányi Ignác hosszabb beszéddel vezette be, amelyben a napirenden levő vámpolitikának igen aktuális kérdésével foglalkozott. Beszédében az élőállat behozatal megengedésének veszedelmes voltára hívta fel a választmány figyelmét, mely veszedelem a Balkán államok rendezetlen állategészségügyi viszonyaiban rejlik elsősorban.

Beszédében rátért többek között annak a fejtegetésére, hogy mennyire indokolatlan a Románia által ki nem használt huskontingens Szerbiának való átadása s számadatokkal támogatván érvelését, érthetetlennek mondja, hogy ebben a kérdésben máris oly irányt öltöttek a tárgyalások, mintha legalább is Szerbia által báhruban leigázott nemzet volnánk. A béke még helyre sem állott a Balkánon, érthetetlen tehát és meg nem magyarázható, hogy a gazdasági tárgyalásokat a politikai tárgyalásokkal összekötve vezetik. Ilyen pillanatban, midőn a legrosszabb közgazdasági viszonyok uralkodnak, a mezőgazdasági vámvédelmet megcsorbitani és az ipari vámokat sértetlenül fenntartani, olyan igazságtalanság, mely a legnagyobb aggodalomra ad okot. Helyteleníti *Darányi* a hosszú lejáratu szerződések eszméjét, melynek megvalósulása Magyarország mezőgazdaságát teljesen Ausztria egyoldalú önkényének szolgáltató ki és kifejti a gazdaságközönség régi változhatatlan felfogását az örlési forgalom kérdésében is. Hogyha lehetséges — ugymond — a háborus bonyodalmak címén egész vámpolitikai rendszerünket felfordítani és vissza lehet csinálni az Ausztriával kötött kiegyezést, akkor ki lesznek játszva a minimális gabonavámok, az állattenyésztési vámvédelem és az állategészségügyi védelem oltalma. Ha mindez lehetséges, mielőtt szerződéseink, egyezményeink lejárnának, akkor az osztrák agrár körökkel együtt,

komolyan mérlegelve a helyzetet, követelni kell az ipari vámok leszállítását. És egész gazdasági berendezésünkre új alapokat kell szerezni. Őszinte barátai vagyunk a magyar ipar fejlődésének, de azok a körök, melyek az ellenünk irányuló akciót támogatják, nélkülünk a magyar mezőgazdaság romjain a magyar ipart nem fogják megteremtteni.

Az alsóausztriai mezőgazdasági tanács legutóbb tartott küldöttségi ülésén foglalkozott a vám- és kereskedelmi politikai kérdésekkel. A tanács által hozott határozati javaslat a legnagyobb határozottsággal visszautasítja az agrárellenes köröknek az osztrák mezőgazdasági vám- és kereskedelmi politika ellen intézett támadásait, s tiltakozik azon vád ellen, hogy az általános drágaságnak és passzív kereskedelmi mérlegnek az amugy is szerény keretek között mozgó mezőgazdasági vám- és kereskedelmi politika volna az okozója. Kijelenti, hogy éppen ellentétben ezen alaptalan vádakkal, a jelenlegi vám- és kereskedelmi politikának köszönhető az azelőtt nem létező közgazdasági föllendülés, melyet mindenekelőtt *csak is a mezőgazdasági lakosság fokozott vevő erejére kell visszavezetnünk.* A küldöttségi ülés kijelenti továbbá, hogy a jelenlegi általános drágaságnak legkivált a *sztrájkok és a kartellek* az okozói, a passzív kereskedelmi mérleg pedig mindenekelőtt a vaskartell uzsorás üzelveire vezethető vissza. Eppen ezért felszólítja az agrárius képviselőket, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel hassanak oda, hogy a dolgozni akarók védelmére minél előbb egy kartell ellenes törvény alkottassék. Követeli továbbá az ülés a minimális gabonavámok és a mező- és erdőgazdasági produktumokra szerződésileg megállapított vámok teljes fenntartását, valamint az élőállatoknak a Balkán államokból való behozatalának tilalmát s a husztermelés fenntartásának és emelésének érdekében megfelelő védővámok behozatalát. Tiltakozik az ülés a külpolitikának mindennemű vám- és kereskedelmi politikai kérdésekkel való enyhi-

A szabadalmazott

„JURENÁK” EKE

: Szerkezete egyszerű :
: kezelése könnyű :
: szabályozása gyors :
: cca 50%-kal többet szánt :
: cca 30%-kal kevesebb :
: vonóerőt igényel. :

A jövő ekéje!

Részletes árjegyzéket szívesen küld:
a „Jurenák” szab. Ekegyár R. T.
Marosvásárhely.

Szerezzük be a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél

a gazdasági és kerti vetőmagvakat,

abraktakarmányokat, szőlővédelmi-, gazdasági anyagokat és

mezőgazdasági gépeket.

tése, így a Balkán-államok husbehozatali kontingensének bármiféle fölemelése ellen. Követeli a vasvámok fölemelését és a *mezőgazdasági gépek, eszközök és szerződések vámjának tetemes leszállítását.*

*

A román földmivelésügyi kormány átírt az Erdélyi Gazdasági Egyesülethez, hogy az idei tavaszon a romániai birtokosok közül többen egy 10—12 napra terjedő kirándulás rendezését vették tervbe, Erdély, illetve Magyarország mezőgazdaságának tanulmányozása céljából. A román földmivelésügyi miniszter felkérte az E. G. E.-t egy részletes program kidolgozására és a kalauzolás elvállalására. Az E. G. E. igazgató-választmánya legutóbb tartott ülésében foglalkozott a kérdéssel és örömeinek adott kifejezést, hogy az erdélyi gazdák által, Romániában 1911-ben élvezett szíves vendéglátást viszonzhatja és a részletes program elkészítésével, a M. Á. V. vonalaira való kedvezmények kieszközölésével stb. az elnökséget megbizta. A román gazdáknak első sorban egy pár nagyobb erdélyi uradalmat, magán- és állami birtokot fog bemutatni az egylet, továbbá egy pár tiszta magyar valamint vegyes lakosságú falut.

*

A fertőző hüvelyhurut terjedése, gyógykezelése, tanulmányozása stb. tárgyában legutóbb kiadott miniszteri rendeletet az Erdélyi Gazdasági Egyesület legutóbb tartott választmányi ülésében tárgyalta. A választmány sajnálatát fejezte ki, hogy a hüvelyhurut a hivatalból jelentendő ragályos betegségek sorába felvehető nem volt és elhatározta, hogy a betegség terjedésének megakadályozása céljából felír a földmivelésügyi miniszterhez és kérni fogja, miszerint a községi bikatartók, illetve ápolók köteleztesse a hágtató teheneknek hágtatás előtt való megvizsgálására, az ápolók a járási állatorvosok útján oktattassanak ki a betegség felismerésére és gyógykezelésére. Esetleg a születendő borjak számának arányában jutalmaztassanak is, azért, hogy ezzel is serkentve legyenek a betegség elfojtásában való lelkiismeretes közreműködésre. Ezen intézkedések útján a baj terjedésének megállítását inkább remélhetjük, mintha tisztán csak a beteg állatok tulajdonosainak belátására bizzuk a kezelést.

Borzderes import Erdélybe.

A kolozsvári Gazdasági Akadémia 1911 év november havában 14 db. 3 éves tehenet, 1 drb. bikát és 8 drb. szopos borjut importált a tiroli Flirsch és Peltneu községekből, melyek Innsbrucktól

mintegy 100 kilométerre, nyugatra, a tengerről felett cirka 1300 méter magasan fekszenek.

Az importtal az volt az akadémiának a célja, hogy az erdélyi birtokosoknak és kisgazdáknak oly fajtát mutasson be, a mely eredeti hazájában zord klímán alatt tenyésztetik, szűkös takarmányozási viszonyok között nő föl, miért is betegségekre nem igen fogékony, igázásra igen jól bevállik s emellett egyike a legjobb tejelőknak.

Az importálásról annak idején a «Köztelek»-ben Sztankoviés János tanártársam beszámolt. Természetesen akkor csak a vásárlás körülményeit, vételárakat, sulyadatokat és a friss fejős tehenek tejelési eredményeit foglalhatta magában ezen ismertetés. Ma azonban már egy teljes esztendő adatai állnak rendelkezésünkre, melyek a legmeggyőzőbben bizonyítják, hogy az importálás mennyire szerencsés volt s annak milyen nagy hatása lehet az erdélyi részek szarvasmarha tenyésztésének jövődjének kifejtésében.

A gazdasági akadémia tehenészetének fejési átlagai 1912 évben a következők voltak:

17 drb. pinzgauai tehen fejési átlaga 2030 kg. 3:4% zsirtartalommal.

15 drb. borzderes tehen fejési átlaga 2832 kg. 3:3% zsirtartalommal.

A pinzgauiak közül legkevesebb tejhozam 1156 kg. volt, a borzdereseknél 2161 kg. Legmagasabb fejési eredmény pinzgauiaknál 3086 kg. borzdereseknél 3433 kg.

17 pinzgauai közül 3000 kgon felül adott 1 db. tehen, vagyis 6% 2000—3000 kg. között adott 8 tehen — 47% 2000 kgon alul adott 8 tehen — 47%.

15 borzderes közül 3000 kgon felül adott 6 tehen — 40% 2000—3000 kg. között adott 9 tehen — 60%.

A tejet az akadémia kgonként 24 fillérrel értékesítette 1912 évben.

A borzdereseknél mutalkozó 802 kg. fejési többlet ily formán darabonként 192 kor. 48 fillér nyersjöveldmi többletet mutat a borzderesek javára. Ezzel szemben — egyedi takarmányozás lévén — a borzderesek takarmánya fejenként mintegy 70 koronával került többbe, mint a pinzgauiaké, vagyis a tejből befolyt jöveldmi többletből darabonként körülbelül 120 korona irható tisztán a borzderesek javára. Ez a fejési eredmény már önmagában is indokoltá tenné, hogy városok közelében — ahol a tej értékesítése könnyen eszközölhető — a pinzgauival szemben a borzderes karoltassék fel, azonban az eddig tárgyalt előny még koránt-

sem meríti ki a borzderesek jó tulajdonságait.

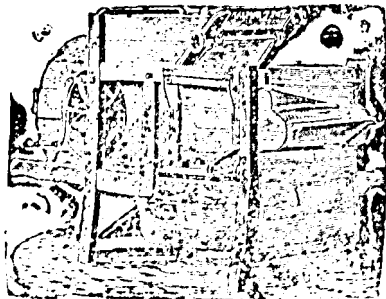
A 15 darab borzderes tehen közül ugyanis a vásárolt 14 közül 13 db. első borjas, a 14-ik pedig, valamint az akadémia által tenyésztett 15-ik második borjas. Ezen állománynál tehát megvan a remény, hogy a második és harmadik borjuval a tej legalább 200 kilóval emelkedik, melynek értéke az előbbi egységáron 48 koronát tesz ki. Ezzel szemben a pinzgauai állomány különböző koru egyedekből áll, melyeknél a fejési átlag csak nagyon lassu tempóban emelhető s így a jöveldmi különbözet 120 koronáról 160—170 koronára fog felugrani már az 1913. évben is.

Nagy előnye e fajtának az edzettsége. Eredeti hazájában mintegy 5 hónapig havasi legelőn él, 7 hónapot pedig szűk, sötét istállóban tölt. Erőtakarmányt a tehenek sohasem kaptak, hanem csak szénát. Alomszalmájuk a gazdáknak éppen nincsen. Egyesek kevés fűrészpórral almoznak, legtöbb helyt azonban a földön vagy deszkán fekszik a jószág. A tuberkulozist az egész vidéken nem ismerik. Az importált állatokat vásárlás előtt beoltattuk, dacára annak, hogy a járási állatorvos azt feleslegesnek tartotta. Az eredmény az volt, hogy a mintegy 8 gazdától vásárelt tehen mindegyike egészségesnek találtatott.

Hogy igázásra mennyire használják azt saját szememmel láttam Innsbruck környékén. Ott ugyanis a völgyekben főleg tehenekkel művelik a földeket, a házasok alján pedig, ahol már szántóföldek nem igen vannak, trágya és széna hordásra használják őket általánosan.

Előnyükül tudható be, hogy aránylag olcsó áron szerezhetők be. Migugyan is a simmenthaliakért ma 1000—1200 koronát, sőt többet is mernek kérni, addig egy ez évben kiadott s kezeim között lévő prospektus szerint, fehnágotott üszök 300—700 koronáért, tehenek pedig 450—1000 koronáért kaphatók. Különböztapasztalásból is tudom, hogy 600—650 koronáért, megfelelő időben, kiváló példányokat lehet beszerezni.

Nem mellőzhetem az állat színezetét sem, midőn előnyös tulajdonságait felsorolom. Ezen fajtánál mellékes, hogy sötét avagy világos színű az s így a tenyész kiválasztásnál a szín teljesen mellékes. Ezzel szemben például simmenthalinál, de főleg a pinzgauiaknál a tenyész állatok kiválasztásánál még ma is és még sok ideig tekintetbe kell venni a színt és annak elosztódását, ami a tenyészki-

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!!

Európaszerte első helyen elismert kitérő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden következményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi ajándékainkról szíveskedjék ingyen árjegyzékot kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérigazgatója

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

választást s a tenyésztés fejlesztését vég-
telen megnehezíti.

Hátrányául csakis azt hozhatom fel,
hogy aránylag kistestű. Az importált te-
henek átlag súlya 4 éves korban 480 kg.
volt. Valószínű azonban, hogy a Magyar-
országi jobb tartás mellett az élősúly leg-
alább 500 kg-ra lesz emelhető, mely eset-
ben a húsertékkülönbséget, melylyel a
simmenthali s főleg a pinzgauai mögött
áll, annyira kicsi, hogy az a hátrány a
jó tulajdonságok mellett teljesen elenyé-
szik.

Egybefoglalva a borzderesek tenyész-
tésénél nyert tapasztalataimat, megállá-
píthatom, hogy az a havasi mokány mar-
ha javítására kitűnő anyagot fog képez-
ni, emellett mindazon helyeken, hol a tej
jó értékesítésére alkalom van, úgy a bir-
tokos osztály, mint a kisgazdák részére,
tisztá vérben tenyésztve, jobb, mint a ter-
jedőben lévő simmenthali, avagy pinz-
gaui fajta. Ugyanis ezeknél aránytalanul
olcsóbban beszerezhető, sokkal edzettebb,
gyengébb takarmánnyal beéri s a pinz-
gauinak tejelés tekintetében jóval felette
áll.

Jászberényi András,

A trágyázás utóhatása a réten.

Számos kísérlet igazolja, hogy nem
csak az istálló trágya, hanem a műtrágya
hatása is több évre terjed s ezt főleg a
foszforsav és káli trágyáknál tapasztal-
ták; de némely esetben még a nitrogén
trágya is két, esetleg több éven át növeli
a termést. A műtrágya alakban adott táp-
anyag, ha a növény nem használta ki,
legtöbbnyire nem vész el, hanem ott ma-
rad a talajban és a későbbi években érvé-
nyesülni fog. Gyakran előfordul, hogy a
trágyázás évében kedvezőtlen időjárás a
vagy egyéb okok miatt a műtrágya alak-
ban adott tápanyagot a növény nem tud-
ta felhasználni, miért a második esetleg
a harmadik évben sokkal nagyobb termés
többletet okoz a trágyázás, mint a trágyá-
zás esztendőjében. Ezért a műtrágya tény-
leges hatásának, a jövedelmezőségének
megállapításánál soha sem szabad meg-
elégedni az első évi terméseredménnyel,
hanem az utóhatást is mindig figyelembe
kell venni.

A trágyázás utóhatása igen fontos a
rét trágyázásánál is, hol a 2-ik évben is
majdnem mindig növeli a trágyázás a
széna termést, amiért a rétnél a trágya-
hatást soha sem szabad egy évi széna ter-
mésből megállapítani, hanem a 2-ik eset-
leg a 3-ik évet is figyelembe kell venni.
Hogy a réten a műtrágya hatása hány év-
re terjed, arra még kevés adatunk van,
mert 2, esetleg 3 éven túl, alig figyelték

meg a trágya hatást s azt megmondani
pontosan nem is lehet, mert a trágya ha-
tása függ az időjárás és egyéb körülmé-
nyen kívül attól is, hogy milyen alakban,
könnyen vagy nehezen oldható alakban
adtuk a trágyát. Némelyek megfigyelése
szerint bizonyos esetekben, főleg száraz
réten 5—7 évig is tart a trágyázás hatása.

Az orsz. m. kir. növénytermelési ki-
sérleti állomás rétrágyázási kísérletei-
nél a mely esetben a 3-ik évben is megfi-
gyelték a trágya hatást, minden esetben
növelte még a 3-ik évben is a széna ter-
mést a trágyázás. Így pl.:

	kat. holdankénti terméstöbblet kgr.		
	1895	1896	1897
Kisbér Ths	840	760	644
Ths + K	450	630	407
Bolhó Ths	105	204	440
Ths + K	265	584	500
Ilkamajor Ths	408	300	342
Ths + K	869	422	512

Hasonlót találunk a többi kísérletek-
nél is, midőn a 3-ik évben is megfigyelték
a trágyázás hatását. Általában évről-évre
csökken a trágyázás termésmenvelő hatása,
ami egész természetes is, mert évről-évre
jobbhan kihasználódik az első évben adott
tápanyag. De vannak esetek, midőn az
első évben sokkal kisebb terméstöbbletet
okozott a trágyázás, mint a következő
években pl. a bolhói kísérletnél a 3-ik
évben növelte a trágyázás legjobban a
széna termést, mert az első két év nem
nagyon volt alkalmas a növényfejlődés-
re, miért az adott tápanyagot nem tudta
kihasználni.

Hotter, Stumpf és Hermann* 5 évig
figyelték meg a trágyázás utóhatását a
réten és még az 5-ik évben is növelte a
trágyázás a széna termését. Kísérleteiket
száraz réten végezték és a következő trá-
gyázás utóhatását és jövedelmezőségét
próbálták ki.

	a trágya értéke
1 Porc trágyázatlan	— K
2 Porc 480 mm. istállótrágya pro ha	120 "
3 Porc 700 kgr. Thomassalak pro ha	49 "
4 Porc 1420 kgr. Kainit pro ha	71 "
5 Porc { 700 kgr. Thomassalak pro ha } { 1420 kgr. Kainit pro ha } }	120 "
6 Porc { 700 kgr. Thomassalak pro ha } { 1420 " Kainit pro ha } { 240 " Ammolumsulfat-pro ha } }	200 "
7 Porc { 700 kgr. Thomassalak } { 345 " Kaliumsulfat } { 700 " trágya gipsz } { 300 " szalmahamu } }	156 "

E trágyázás 5 éven keresztül éven-
ként a következő terméstöbbletet okozta
hektáronként:

* Zeitsch. f. a. Landw Versuchswesen in Öster-
reich 1912. I. 133.

	Terméstöbblet mm.					az 5-észetben összesen	a trágyázás alatti jöve- delem
	1	2	3	4	5		
1 Porc	—	—	—	—	—	—	—
2 Porc	26.4	16.9	9.6	5.5	0.4	58.8	+174.0 Kor.
3 Porc	0.7	4.1	4.8	9.5	2.5	3.8	-- 44.0 "
4. Porc	11.6	15.1	1.9	7.3	1.4	37.3	+112.5 "
5 Porc	14.8	14.9	4.8	6.2	3.0	43.7	+ 98.5 "
6 Porc	20.8	9.5	0.5	2.2	3.7	36.7	- 16.5 "
7 Porc	19.8	15.7	3.3	2.9	1.5	43.2	+ 60.0 "

Amint ezekből látjuk, nem csak az
istálló trágya, hanem a műtrágya is még
az 5-ik esztendőben is növelte a széna
termését. Feltűnő ezeknél az, hogy a Tho-
massalak az 1., 2. és 3. évben nem növelte
a termést, hanem a 4. és 5. évben lénye-
ges termés növekedés volt, ennek oka,
hogy a 4-ik évben a Thomassalakos par-
cellára po ha 14 mm. fahamut adtak s
s így e termés növelés nem a Thomassa-
laknak, hanem a fahamunak tulajdonít-
ható. A trágyázás jövedelmezőségi szá-
mitásánál 1 mm. széna 5 koronába van
számítva.

Ezen kísérlet adatai eléggé mutatják,
hogy a trágya hatást és jövedelmezőséget
nem szabad egy évi termésből megítélni,
sőt még két évből sem, mert az első évi
terméstöbblet alapján itélve az istálló
trágyázást kivéve, minden más trágyá-
zásnál veszteséggel járt a trágyázás, de
az 1. és 2. évi termésből itélve már leg-
több trágyázásnál jövedelem volt és az
5 évi termés alapján a jövedelem lénye-
gesen nagyobb, mint a 2 évi termés alap-
ján.

A nitrogén trágyákról sokan azt tart-
ják, hogy azok hatása csak egy esztend-
deig tart, mert főleg a chilisalétromot
az eső könnyen kimossa a mélyebb ta-
laj rétegekbe, honnan a növény már nem
tudja felhasználni. Ujabban azonban ki-
mutatták, hogy főleg a réteknél ettől nem
kell nagyon tartani, mert rendszeren nem
mosodik annyira le a chilisalétrom, hogy
a növény gyökerei fel ne tudják venni.
Az orsz. m. kir. növénytermelési kísér-
leti állomás kísérletei szerint a chilisa-
létrom sem egy évig növeli a széna ter-
mést, hanem legtöbb esetben a második
évben is lényeges termésmenvelő hatása
van a salétromnak, sőt némely esetben
a második évben még nagyobb termés-
többletet okozott, mint az első évben.

Herke Sándor.

A diszcserjék nyesegetésének mód- járól és idejéről.

Amint a gyümölcsfáknál szükséges az,
hogy időnként nyesegetésben részesülje-
nek, hogy koronafejlődésük kellőleg sza-
bályoztassék és hogy ezáltal termőkéses-
ségük is javíttassék, azonképpen a park,
vagy egyéb kertekben ültetett diszcser-
jék is csak úgy és akkor fognak nemesak

Legnagyobb választék és legjutányosabb ár-
ban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrá-
gok, gallérok, kszelők és finom angol és
francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek,
bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.
Fiu és leányka fehérnemű minden nagyság-
ban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valá-
mint mindenféle ágyszőnyeget készí-
tve, olesó árban található. — Minden
fajtájú és nagyságú szalon,
ebédlő és futószőnyeg, gyapju
és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rollettük egyedüli
főraktára. 2.05

rendesen fejlődni, de virágozni is, ha azok a kívánt mértékben és kellő időben részesülnek nyesegetésben. Eltekintve attól, hogy a diszcserjéket állandó helyre való ültetés alkalmával a faj és féleség szerint rövidebb vagy hosszabb csapra vissza kell metszeni azért, hogy a megereedés jobban biztosítható, a már állandó helyen lévő diszcserjéket időnként nyesegetésben kell részesíteni, azért is, mert a magára hagyott, tehát semmi-némű nyesegetésben nem részesített cserje — bármilyen igénytelen legyen is az, — időmulva tulságosan elsűrűsödik, elvénül, felkapaszkodik s virágzó képessége is csökken.

Kertészeti szempontból különböző csoportokban sorolhatnánk a cserjefélék, a szerint egyrészt, hogy milyen a növekedési tulajdonságuk, másrészt, hogy a virágzat az ugyanazon évi, vagy pedig az előző évi hajtáson szokott-e megjelenni. Köztudomású, hogy vannak magasabb, 3—4 méter, esetleg ennél is magasabbra növekedő cserjék, és viszont olyanok, amelyek csak 1—2 méter magasra szoktak növekedni. A diszcserjéknek ezen növekedési tulajdonságait a kertészet akkor szokta leginkább figyelembe venni, amikor azok állandó helyre való kiültetéséről van szó; mert hisz természetes, hogy a magasabbra növekedőket a háttérbe, az alacsonyabb fajtaikat pedig az előtérbe szokás ültetni.

Mint hogy pedig ez egy olyan szabály, amelytől eltérni nem lehet, mert hiszen a megfordított arányban, vagy esetleg keverten való ültetéssel a magasabbra növekedő cserje idővel elnyomja az alacsonyabban növekedőt; ezen szabály némiképen vonatkozik a nyesegetésre is, azzal, hogy igen sokszor a növekedés mértékéhez szabva kell a cserjéket rövidebb vagy hosszabb csapokra visszametszeni. Ha tehát cserjenyesegetésről van szó, hibás az a nézet, mely még igen sok helyen dívik, hogy a cserjéket, — tekintet nélkül azok növekedési tulajdonságaira — egyforma arányban kell lenyesegetni. Az a mód, amellyel a cserjéket így szokták nyesegetni, semmiesetre sem alkalmas arra, hogy egyrészt minden egyes cserje természetes jellegét megtarthassa, másrészt, az egyforma magasságban nyesegetett cserjesoport nem lehet soha összhangzatos a kert más fáival.

Ha van ok arra, hogy a cserjéket meg kell nyesegetni, akkor az nem lehet más, mint az, amit már fennebb is említettünk, hogy t. i.: ha elsűrűsödött, ha elvénült vagy alulról felkapaszkodott a cserje, és ha a virágzóképesége csökkent. Legtöbb cserje akkor kopaszkodik fel, ha nagyon sűrű; mert a nagyon sűrű bokoresoportok alsó részeihez nem juthat kellő mértékkel sem a levegő, sem a világosság, de még a nedvesség is csak igen kicsi mértékben; igen tartós esőnek kell lenni, hogy a sűrű bokoresoportok talaja felázzon. Már pedig ilyen körülmények között a cserje alsó ágai, vesszei fokozatosan elhalnak, elszáradnak, úgy, hogy időben, bár vastagok az ágak,

csak felsőrészüken fejleszthetnek vesszőket, leveleket, illetve virágokat. Hogy ez a felkopaszkodás be ne következzen, a szorgalmas kertgazda vagy kertész az elsűrűsödött cserjéket megritkítja úgy, hogy egy ilyen elsűrűsödött cserje hajtásainak egyharmadát től kivágja. Ha a cserje idővel mégis csak felkapaszkodott, illetve elvénült, a legvastagabb tőhajtásokat, illetve ágakat ugyancsak től kell levágni, a vékonyabbakat pedig felényire visszametszeni.

Az ily módon megritkított, vagy pedig megfiatalított cserje nemcsak növekedésében kapja vissza természetes formáját, de virágzó képessége is tökéletesebb lesz.

Azonban a virágzat szempontjából módosul a cserjék nyesegetésének az ideje, aszerint, hogy a virágzatnak, illetve a bimbóknak mennyi időre van szüksége a kifejlődésre. Nagyon gyakori jelenség a cserjéknél is ép úgy, mint sok más fás növénynél, hogy a virágrügyek az előző év nyarán fejlődnek, kitelelnek, s csak tavasszal vagy nyár elején virágoznak; ilyenek például a Prunus, a Spiraea, Philadelphus, Pirus, Cereis, Syri-nya, Cylonia, stb. Ha már most az ilyen cserjefélék a szokott sablon szerint tavaszkor részesülnek nyesegetésben, bizonyos, hogy a virágzat is áldozatul esik.

Az az általános szabály tehát, mely azt mondja, hogy: a fák és cserjék nyesegetésének az ideje a lombhullás és rügyfakadás ideje közé esik; itt a cserje nyesegetésénél azzal módosul, hogy azokat, amelyek ugyanazon évi hajtásaira hozzák a virágzatot, őszkor, télire, vagy kora tavaszkor, az éves hajtásokon virágzókat pedig az elvirágzás után, tehát nyár elején kell nyesegetni.

Az elsűrűsödött cserjék ritkítása, vagy pedig azok megfiatalítása akkor, amikor azok elvénültek, felkapaszkodtak, mindig csak akkor történjék, amikor arra csakugyan szükség van, tehát nagyobb időközökben, úgy 5—6 évenként egyszer, aszerint, hogy milyen a növekedés erőssége; a virágzás szempontjából ellenben gyakrabban kell, hogy nyesegetessenek a cserjék. Ez utóbbi esetről egy bizonyos váltórendszer kell követni, mely abból áll, hogy lehetőleg csak mindig azt az ágat vagy tőhajtást kell egyharmadára, vagy felére visszanyesegetni, amely már virágozott; ilyen formán az elsűrűsödésnek is lehet elejét venni, s biztosítani azt, hogy a virágzás — ha csak elemi csapás nincs — minden évben bekövetkezzék. Végül az őszi, téli vagy kora tavaszkor megejtendő nyesegetésnél a munkát lehetőleg száraz és nem túl hideg időben kell végezni, mert a nedves időben a legtökéletesebb olló vagy fűrész sem végezhet sima metszést, s a 6—8 C. foknál hidegebb időben, a metszőlapok nyomában befagynak, melynek utókövetkezménye az, hogy metszés alatti szemek is elpusztulnak s így száraz esonkok keletkeznek, melyek bizonyára semmiesetre sem emelik a cserje szépségét.

Csérer Gyula.

Utmutatás, a városokban, nagyközségekben és azokhoz közel fekvő falvakban való gazdálkodásra.

Irta: Gáspár József.

IX.

Az értékesítő, fogyasztási, stb. szövetkezeteknek nem szigorú ugyan a létjogosultsága a városi gazdálkodási viszonyok között is, ezeknek szervezésénél azonban mégis némi mérsékletre vagyunk utalva a városi élet sajátos viszonyainál fogva. A helyi piac úgy a beszerzésre, mint az értékesítésre igen kedvező alkalmat nyújt a városi gazdának, melynek valamely irányban megváltoztatására törekvés megbotlygatná a városi kisgazdák, kereskedők és a nagy fogyasztóközönség között fennálló, régen kialakult jelenlegi viszonyt, pl. a falusi gazdálkodási viszonyok közé oly jól beilleszthető s tényleg be is vált tejszövetkezetet, a városi gazdának már nagyon tartózkodva lehet ajánlani, mivel a városi gazda ezzel a fáradtsággal, mellyel a tejet a gyűjtőközpontba szállítaná, közvetlen a fogyasztóhoz juttatja s ebben az útjában napi bevásárlásait is megteheti, mely esetben a tejszövetkezet, mint közvetítő, lenyomná a termelő gazdának fizethető árát és felemelné a fogyasztók részére szállított tej árát. A városi viszonyok között nem hozhatók ajánlatba a fogyasztási szövetkezetek sem, melyek a falvakban igen fontos szerepet töltenek be az által, hogy az olcsó és könnyű beszerzést teszik lehetővé. A városokban ellenben a kereskedők versenye annyira szabályozza a városi gazdák szükségleteit kielégítő bolti cikkek árát, hogy azokat a szövetkezetek sem adhatnák olcsóbban, avagy, ha igen is, de oly kevéssel, hogy a bolttól távolabb lakó városi gazdák már nem vehetnék igénybe azt.

Az élet-, tűz- és jégkárbiztosítás éppen olyan fenntartás nélkül ajánlható a városi gazdának, mint falusi gazdatisaiknak. Nem tehetünk különbséget városi és falusi gazdák között a kölcsönösség elvére alapított *állatbiztosításra* nézve sem, mellyel az értékes állatállományban fekvő tőkék nyernek biztosítást.

Számadás.

Záradékkul a városi gazdák gazdasági életének fejlesztésére tett javaslatoknak a számadás vezetését, a könyvvitelt ajánlhatom. A legnagyobb melegséggel ajánlom, de mindjárt hozzá is teszem azonban, hogy sok év tapasztalataira támaszkodva, ennek az ajánlatomnak meghallgatására fűzök legkevesebb reményt. A gazda természetével jár, hogy újítás elől elzárkózik, de az újítások között is a legnehezebben nyul ahhoz, ami irással s ezek között is legkivált számadással van kapcsolatban. Ennek magyarázatát is tudjuk adni a foglalkozás természetével, mely a kézi munka számára támaszkodó, sokszor nehéz munkával jár. A kézi munka az izmok feszítése s a reá nehezedő s sokáig tartó munka hatása által elnehezíti a kezét, mely amíg a gyakorlatnál fogva a fej-
szé-

vel, kaszával könnyen bánik el: a könnyű toll forgatására már alkalmatlanná lesz. Ezt tudja és ennek okát is adva azonban, mégis hangoztatom a számadás vezetés szükségét, mert e nélkül bármilyen kicsiny legyen is a gazdaság, annak üzemét helyesen irányítani nem lehet.

A könyvviteltől huzódó természeténél fogva a városi gazdáknak bevezetéseknél elégnek tartok annyi feljegyzést, a mennyit a gazdasági naptárak erre a célra nyújtanak, a hónapok közé fűzött számadási űrlapokon.

A városi gazdának a számadással való megbarátkozást, nemcsak a szorosán vett számadás szempontjából, hogy vagyont és az azokban történő változásokat nyilvántartva s az év végén mérleget készítve: a $2 \times 2 = 4$ bizonyító erejével mutathassa ki jövedelmét, hanem azért is lehet ajánlani, hogy azokból a feljegyzésekből tanulságot merítve, gazdasági ismereteit gyarapítva gyakorlatot szerezzen, mert «*a jó pap is holtig tanul*» szállóigénk senkire sem alkalmazható találóbban, mint a gazdákra.

A rendszeres számadás felkelti a gazdában a takarékoság érzetét; a számok színezik az improduktív kiadásokat, kiemelik a gyümölcsöző befektetéseket, melyek mintegy serkentői lesznek a gazdának arra, hogy amazokat leszállítsa vagy mellőzze, emezeket pedig felemelje.

A számadás számokban írott történelme lesz a gazdaságnak: a föld hozamának, az egyes művelési ágak jövedelmének, napszámbernek, piaci árak feljegyzéseivel olyan tanulságoknak válik kútforrásává, melyek a törekvő, a haladás iránt érzékkel bíró gazdák előtt nem nélkülözhetők. Már egy évnek pontosan vezetett számadása olyan világot vet a gazdálkodásra, hogy az azokból vont tanulságok kedvre keltik a gazdát a nagyobb tájékoztatást nyújtó részletesebb feljegyzésekre, kimerítőbb könyvvitellel vezetésére. A pontos számadás évről-évre fokozza a gazda kedvét, mely azután második természetévé válik, úgy, hogy tőle, ha akarna sem tudna megválni.

A számadások beállítását a vagyon nyilvántartása s az egyes bejegyzésekből meríthető tanulságokon kívül, időszerűvé teszi jelenleg az a körülmény is, hogy a gazdákat 1913. évtől kezdve jövedelem után fogják megadóztatni, azt pedig csak úgy lehet kimutatni, ha a gazdálkodásról számadás van vezetve.

A városi gazdának megvan az alkalma, hogy tevékenységét a mezőgazdaság legtöbb ágára kiterjeszthesse s eladásait jó áron és gyorsan bonyolíthassa le, de mert «*nagy jának nagy árnyéka*» ki is van léve sok kísértésnek, különösen a pezsgő vérű ifjúkorban, melyektől a falusi gazdatársaink távol állanak, ezért nem lehet elég melegen ajánlani az eddig elmondottak kiegészítésére a *mértékletes életet és az okos takarékoságot*, mert igaz marad napjainkban is őseinknek az a szálló igéje: «*Könnyebb megszerezni a vagyonot, mint megtartani*».

(Vége.)

Gazdanapok Székelykeresztúron.

Az Udvarhely vármegyei gazdasági egyesület által évenként Székelykeresztúron rendezni szokott magyar erdélyi fajta bikakiállítását s vásárt ez évben febr. 27-ikén megelőzte az O. M. G. E. támogatásával tartott gazdasági előadás, melyre Székelykeresztúr és vidéke intelligens gazdái nagy számban, a székelykeresztúri áll. tanítóképezde összes hallgatói, a képezde igazgatójának vezetésével, gyűltek össze, hogy meghallgassák dr. Páter Béla kolozsvári gazd. akadémiai igazgató előadását a gyógynövényekről.

Dr. Páter Béla rövid visszapillantástelve a gyógynövény természet történetére, áttért a kolozsvári gazd. akadémián végzett gyógynövény termelési kísérletek ismertetésére, bemutatva képen, szárított példányokban, az egyes gyógynövényeket, a belőlük készített droggokat, konstatálva, hogy a termesztési és értékesítési kísérleteken kívül az állomás foglalkozott a gyógynövényekből kivont olajok, droggok kémiai vizsgálatával, mely vizsgálatokból kitűnt, hogy egyes gyógynövényeink értéke a legelső rangú, de kivétel nélkül valamennyi díszes helyet foglal el a világ különböző államaiban termelt gyógynövények között.

Ismertette a jövedelmezőségre vonatkozóan tett tapasztalatokat, főleg a kisgazdákat buzdítja a gyógynövények termesztésére, mint a mely gazdasági ág aránylag csekély befektetéssel oly munkaerő foglalkoztatással, amely munkaerő más téren nem is értékesíthető, szép jövedelmet biztosíthat az esetben, ha a száritás kellő gonddal történik.

A nemcsak tárgyánál, de főleg közvettenségénél fogva is érdekes előadás mindvégig lekötötte a hallgatóság figyelmét; az érdeklődést az előadás közben még fokozta, az egyes hallgatók részéről tett kérdésekre adott felvilágosító válasz.

Az előadás után Ugron Zoltán orsz. gyűlési képviselő, gazd. egyesületi alelnök mondott a hallgatóság és az egyesület nevében köszönetet úgy az előadónak, ki az ügy iránti lelkesedésből, mint a gyógynövény termesztés apostola, a hosszú ut fáradalmaira vállalkozott, hogy gazdáink figyelmét előszóval is felhívja erre a gazdasági ágra, mint az O. M. G. E.-nek melynek jóindulatu támogatásával jutott a gazdaközönség, a tanítóképezde ifjúsága az élvezetes előadáshoz. Felhívta és buzdította a tanítóképezde ifjúságát, hogy tanulmányaik végeztével, amikor állásnőz jutnak, a nép szociális vezérej lévén, ezen gazdasági ágnak a nép foglalkozási körébe való bevonásával tegyenek a népnek és a hazának szolgálatot.

Ami a 28-án megtartott magyar erd. fajta bikakiállítás iránti, röviden legyen megemlítve, hogy a kiállításra 7 nagy termesztő 36 drb. 66 kistermesztő 89 drb. 7 község 9 drb. összesen 131 drb. bikát állított ki, melyek között domináltak ez alkalommal is a radnóti uradalom által kiállított Sperker Ferenc törzstenyészetéből származó bikát, mely tenyészet a kiállítás

első díját 300 K-t nyerte. Az E. G. E. által kitűzött 200 K díjat Gyárfás Endre Bimbó nevű bikájának ítélte oda a bíráló bizottság. E két díjon kívül, részint mint állam díját, részint mint az O. M. G. E. adományát 250, 150, 100, 70, 50, 30, 20 K-t nyertek Ugron Zoltán, Végh Gyula, Pap Z. Endre, Bárczay Gyula, gr. Som-sich Tihamér, Gálfalvi János, Szakács Mózesné és Szőke Károly bikái. A községi bikák részére kitűzött díjakat 50, 40, 30, 20 K-t Nagyalambfalva, Székelykeresztúr, Bözöd és Kissölymos bikái nyerték.

Az ugyanezen alkalommal tartott állatdíjazáson, a tehenek részére kitűzött díjakat: Fekete Pál, Varga Sándor, Kovács Károly, Veres Mózes, Firtos Gergely, Varga Mózes nyerték. A három éves üszök díjait: Nagy János, Benézdi Ferenc, Firtos Aron, Horváth Sándor, Vári Dénes, Varga Mózes, végre a két éves üszök díjait Horváth Sándor, Keresztély Márton, Firtos Dénes, Firtos Gergely és Elekes Dénes kapták.

A kiállítási bíráló bizottság munkájának elvégzése után megkezdődött a vásár, az eddig beérkezett adatok szerint községek birtokosságok az első nap alatt a m. kir. gazd. Felügyelőségek támogatásával megvettek 60 drb. bikát 55048 K értékben. A legmagasabb árat, 2200 K-t Alsóidecs község fizette a radnóti uradalomnak egy drb. bikáért; a kispapok közül a legmagasabb árat, 1350 K., Szőke Károly székelykeresztúri lakos érte el egy drb. az O. M. G. E. 100 K-ját elnyert bikájával.

A díjazás végezte után közebédre gyűlt a gazdaközönség, mely mindvégig lelkes hangulattal folyt le. Felköszöntőt mondtak gr. Serényi Béla földművelésügyi miniszterre és képviselőjére dr. Koós Mihály min. oszt. tanácsosra dr. Pálffy Jenő főszolgabíró a kiállítás rendező bizottságának elnöke, az E. G. E.-re O. M. G. E.-re Ugron Zoltán gazd. egyesületi alelnök az egyesület megalapítójára legidősebb br. Dániel Gáborra, Ugron János főispán a megjelent m. kir. gazdasági felügyelőkre, Hlatky Miklós gazd. egyll. titkárra.

Sürgönyileg üdvözölték gr. Serényi Béla m. kir. földművelésügyi minisztert és legidősebb br. Dániel Gábor, nyugalmazott főispánt, az egyesület megalapítóját.

IRODALMI SZEMLE.

A melasz mint takarmány. Irta: dr. Weiser István, kir. fővegyész, állatorvosi főiskolai ny. rk. és egyet. magántanár. A Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesületének kiadása.

A cukorrépa termelésnek hovatovább mind nagyobb szerep jut a mezőgazdaságban, amint a gazdálkodás belterjessebbé kezd válni. A belterjes gazdálkodásnál a termés hozamok is emelkednek és az állattenyésztés is fellendül ennek következményeként. A cukorrépa termelésnek egyik nagy előnye, hogy a közvetlen hasznon kívül, a répa feldolgozása alkalmával, értékes melléktermékekhez is jut a gazda, amelyeket állataival feltakarmányoztathat igen jó eredménnyel. A vi-

zes és szárított répa szeletet a gazdaközönység eddig is felhasználta az állatok takarmányozására, sőt utóbbiból már behozatalra is szorulunk. A melasszal eddig elért takarmányozási eredményeket azonban nem méltatta kellő figyelemre a gazdaközönység, mert hazai melasz termelésünknek arányilag csak kis része szolgál takarmányozási célokra, pedig elsőrendű gazdasági érdek, hogy a dietetikus hatáshu, nagy tápértékű takarmány legnagyobb része ne a szeszgyárba, hanem teljes mennyiségben az istállóba kerüljön.

Weiser István munkáját az E. G. E. cukorrépa termelési szakosztálya tagjainak az elnökség a héten díjtalanul megküldte.

A szuperfoszfát nemzetgazdasági fontossága Magyarországon. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által kitűzött 1000 koronás első díjat nyert pályamunka. Irta: Matlaszkovszki Tádé. A Pátria részvénytársaság gazdasági könyvkereskedésének bizománya Budapest, IX. Ullóut 25. — Ára 3 korona.

Régen nem hagyta el a sajtót egy olyan közérdekű munka, mint éppen a szóban forgó. Akkor, amidőn Magyarországon is ma már 23.000 vaggon műtrágya fogy el, helyén való, hogy egy olyan könyv is álljon a gazdaközönység rendelkezésére, amely ezzel a rendkívül fontos gazdasági ügyvel is behatóan és annak minden apró részletére kiterjedten foglalkozzon s ez a könyv ennek a feladatnak a legkiválóbban megfelel, a midőn nemcsak a szuperfoszfát elterjedésének és gyártásának történetével foglalkozik Magyarországon s nemcsak a szuperfoszfát fogyasztását hasonlítja össze a nyugati államok szuperfoszfát fogyasztásával, de különösen behatóan foglalkozik azzal, hogy a szuperfoszfát s a többi műtrágyák Magyarországon minő terméshozó hatással bírnak. Rendkívül érdekesek azon adatai e könyvnek, melyekkel a nyugati államok műtrágya fogyasztását ismerteti s melyekből arra a következtetésre jutunk, hogy a mezőgazdasági kultúra magasabb fokán álló államok sokkal, de sokkal több műtrágyát fogyasztanak, mint Magyarország s arra a következtetésre jutunk, hogy Magyarországon is azok a nyugaton fekvő megyék fogyasztanak el legtöbb műtrágyát, a melyekben a mezőgazdasági kultúra a legmagasabb fokon áll.

Részletesen és kimerítően foglalkozik azután a különböző gazdasági növények tápláló anyag szükségleteivel, rámutatván mindenütt arra, hogy e tápláló anyag szükségletet mennyi és minő műtrágyával lehet leghelyesebben fedezni. Kimutatja, hogy az egyes műtrágya félek minő általános terméshozó hatással bírnak, majd pedig behatóan foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy minő befolyással van a szuperfoszfát gyártás és annak a használata a nemzeti jövedelem és vagyon gyarapítására, majd munkájának végén kimutatja Magyarország tényleges foszforsav szükségletét s bizonyítja, hogy a mai termésállagok fenntartása céljából országos átlagban is 30 kg. szuperfoszfátot kellene kap. holdanként gazdaközönségünknek használni, ha termésállagait a esőkentéstől megmennteni akarja s 40 kg-ot kellene ugyancsak kap. holdanként elhasználnunk, hogy jelenlegi 677 kg-os országos átlag buza termésünket 800 kg-ra emeljük. Sajnos azonban, attól még messze vagyunk, mert e hasznos könyv adatai szerint jelenleg mindössze 12 kg. műtrágya használtatik fel kat. holdanként országos átlagban.

Könyvismertés. A földmívelésügyi miniszterium fenhatósága alatt álló orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás (Magyaróvár)

kiadványai sorában legújabbán megjelent a 7-ik füzet „Lucerna és lóhere kísérletek tanulsága” címen.

Fentnevezett állomás ugyanis időről időre kísérleteit egyes növényekre vonatkozóan összefoglalóan és könnyen érthető modorban külön kiadványokban is szokta a gyakorlati gazdák oktatására kiadni. Ilyen kiadvány a fenti is, amely az állomás által fenállása óta végzett lucerna és lóhere kísérleteknek tanulságait közli; nevezetesen foglalkozik azzal, hogy a hazai kísérletek alapján a magyar gazda milyen lucernát, illetve lóherét termesszen, továbbá védő növényvel vagy a nélkül vesse és ha védőnövényvel veti a gazda, hogy eszközölheti a vetést a legjobban és legegyszerűbben; ismerteti a füzet továbbá a kapálásra vetett lucernával tett hazai tapasztalatokat és részletesen tárgyalja azt is, mint lehet a lucerna és lóhere trágyázásával termésüket nemcsak fokozni, hanem biztosítani is; erre vonatkozóan részletesen ismerteti nemcsak a műtrágyáknak ezirányu szerepét, hanem megemlékezik a szerves eredeti trágyáknak a heréfélék termesztésénél való alkalmazhatóságáról is, azonkívül a herések gipszezésének és meszezésének kérdésével is behatóan foglalkozik; a lucernának és lóherének öntözéséről nyert hazai tapasztalatok közlése zárja be e tisztán gyakorlati modorban megírt füzetet.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Haltakarmányliszt mint sertéstakarmány,** nem kifogástalan eleség, mert a vele etetett hizók az ismert s ellenszerves halizű és szagu hust és zsirt fogják szolgáltatni, levén a halliszt nagyon is zsiros portéka. Továbbá tudvalevő az is, hogy a halak és hallulladékok igen gyorsan romlásnak indulnak és mérges toxinokat fejlesztenek, mi által a sertések megbetegedését, sőt elhullását is okozhatják, mert vegyvizsgálatok a toxinok előfordulását ki nem tudják mutatni s csak a takarmányozás alatt jövünk erre rá. Ezen okból, noha már hangzatos hírlapi hirdetések óhajtják hazánkba is bevezetni a halliszt takarmányozását, kénytelenek vagyunk ellene felszólalni s óva inteni gazdatársainkat ezen abrak vételétől.

+ **Üregi nyul irtása.** Egy német vadászati szaklap az elszaporodó és igen kártékony üregi nyul ellen a következő hajtóvadászati módot ajánlja. Válasszunk e vadászatra szép csendes napos időt, takarjuk be a puskaesőveket fehér papirossal és a hajtóknak adjunk apró fehér zászlócskákat. Ily szép időben ugyanis az üregi nyulak többnyire mindkint sütkéreznek a napon s a sok himbálódzó fehérségen annyira elbámészkodnak, eszükbe sem jut visszatérni odükba, ugy, hogy nagyon sok terítékre kerül közülök. Egy hét múlva ismételjük meg ezen eljárást s nemsokára ugy kilövöldözhetjük e rágesálókat, hogy irmagjuk sem marad. Üregeiket azonban csak akkor semmisítsük meg, ha már meglehetősen kiirtottuk őket, mert ha ezt előbb tesszük, megeshetik, hogy kivándorolnak az üregi nyulak és máshol ütnek tanyát.

EGYLETI ÉLET.

Közgyűlési meghívó.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet, alapszabályszerű *rendes közgyűlést* Kolozsvárt, 1913. évi március hó 16-án, vasárnap délelőlt 10 órakor fogja saját helyiségében (Attila-utca 10. szám) megtartani, a melyre az egylet tagjait tisztelettel meghívom.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazgató választmány jelentése az egylet 1912. évi működéséről.
3. Pénztári jelentés az egylet 1912. évi zárszámadásáról; ezzel kapcsolatban:
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. Az 1913. évi költségeloirányzat megállapítása.
6. Indítvány, a kolozsi ménesbirtoknak az állam által való megvásárlása tárgyában.
7. Indítvány, számtartási osztály felállítására tárgyában.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet 1913. évi február hó 3-án és március hó 5-én tartott igazgató-választmányi üléséből.

Br. Bánffy Ernő,
egyleti elnök.

E.őadás

— az E. G. E. közgyűlése alkalmával. —

Az E. G. E. közgyűlést követőleg, március 16-án, d. e. 11 órakor, az egylet nagytermében előadást tart Tokaji László e. g. e. titkár: „Az erdélyi földbirtok-politika feladatairól” címen, melyre ugy az egylet tagjait, mint minden érdeklődőt tisztelettel meghív és szívesen lát:

Az Elnökség.

Konyhakertészeti szakértekezlet Kolozsváron. Az E. G. E. Kolozsmegyei osztálya f. hó 9-én Kolozsváron tartandó közgyűléssel kapcsolatosan egy konyhakertészeti szakértekezletet hívott egybe. A szakértekezleten megvitatás alá fognak kerülni a következő kérdések:

1. Van-e szükség arra, hogy a kolozsvári élelmi piacra a Kolozsvár környéki gazdák s községek is termeljenek kerti és mezei veteményeket? s mely élelmi (vetemény) cikkekben van időnként szükség a kolozsvári piacra?

2. Alkalmasak-e a Kolozsvár környéki községek vetemény (zöldség) termelésre: faj, klíma s a kisgazdák hajlandóságának figyelembevételével? Névszerint mely községek alkalmasak erre? masnak?

Az első két szempont figyelembevételével, miként kellene elindulni a kerti vagy mezei vetemény termelés kiterjesztésében?

a) Miként lehetne az elhagyott bögátelepeket fenntartani?

b) Milyen mezei veteményeket (bab, borsó, lenese, korai burgonya, főzelék, tök stb) lehetne propagálni a Kolozsvár környéki falvakban?

c) Korai (melegágy) kertészkedés kifizetné-e magát falusi üzembn?

d) Miként kellene az állandó értékesítést biztosítani a kolozsvári piacon.

e) Célszerű lenne-e falusi mintakerteket létesíteni?

f) Szükségesnek mutatkozik-e falusi vándorkertész állandó alkalmazása?

A szakosztály elnöksége a kérdőpontokat a válaszadásra illetékes kertészeti és gazdasági szakértőknak a meghívókkal együtt megküldte, akiket felkért egyuttal, hogy véleményeiket írásban nyújtsák be előre, vagy szóban fejtsék ki az értekezleten.

Kolozsmegyei házipari tanfolyamok végük felé közelednek. Szép kiállítással zárult március 2-án a kolozsi nőruha varró- és szabástanfolyam; március 1-én a gyalui kecskes tanfolyamot rekesztették be, ugyanakkor a kidei hasonló tanfolyamot is. Március hó közepén zárul a magyarlónai, közplaki kecskestanfolyam; Mákófalván március 3-án indult meg a varrótan olyam s egész hónapban fog tartani. A szakosztály megbízásából Wolszky Győző g. tanár végzi ezen tanfolyam rendezését.

Kukorica termelő gazdáink figyelmébe.

Több oldalról felmerült panasz alapján melegen ajánljuk kukorica termelő gazdáink figyelmébe, hogy alaposan győződjenek meg kukorica vetőmagjuk csiraképességéről, mert a múlt évi minden tekintetben rossz esztendő káros következményeinek egyike az is, hogy a múlt évi kukorica termés Erdélyben legnagyobb részt nem alkalmas vetőmagnak. Amint értesülünk azon gazdaságokból, a hol a kukorica vetőmag elkészítéséhez hozzá fogtak a csiraképesség alig 40—50 százalékot tesz ki, ami arra kényszeríti az illető gazdákat, hogy kénytelenek jó vetőmagot, más gazdaságból beszerezni. Tekintettel arra, hogy a jó vetőmag beszerzése igen fontos, különösen pedig fontos az, hogy olyan tengeri vetőmagot szerezzen be minden gazda, amely az erdélyi viszonyok között be is érik, azért a legnagyobb óvatosságot és körültekintést ajánljuk a gazdaközönségnek.

Amennyiben megkeresést kapunk, kiadóhivatalunk szívesen ad bővebb felvilágosítást is e tekintetben.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— A kolozsvári borvizsgáló-bizottság.

A földmivelségi miniszter a kolozsvári borvizsgáló szakértő bizottság elnökévé gróf Béli Ákóst, a bizottság tagjaivá pedig báró Jósika Gábor cs. és kir. kamarást, gróf Lázár Istvánt, dr. Szetkirályi Ákos ny. m. kir. gazdasági akadémia igazgatót, Tokaji Lászlót, az erdélyi gazdasági egyesület titkárát és Veisz Józsefet, az erdélyi pincegyelet igazgatóját nevezte ki.

— A Balkán szerződés.

A Magyar Gazdaszövetség igazgató-választmánya Darányi Ignác elnöklésével, f. hó 1. én ülést tartott a központi és vidéki kiküldöttek élénk részvétele mellett. Az ülést Darányi Ignác elnök hosszabb beszéddel nyitotta meg. Az elnök szavait követő eljenzés lecsilapolta után Emödy József előterjesztésére került a sor.

Emödy József válaszolja a balkáni kérdés történelmi részét. Megállapítja, hogy a gazdasági testületek általában, a Gazdaszövetség pedig különösen több ízben foglalkoztak már ezzel a kérdéssel és Darányi Ignác a gazdák álláspontját tökéletes és teljes formájában fejtette ki a G. E. O. Sz. nagygyűlésén. Válaszolja azután, hogy ugy a képviselőházban, mint a főrendiházban megszavazták a felhatalmazási törvényt s utána Bécsben kihallgatások és tárgyalások voltak és feltűnő módon kezdett érdeklődni Párisban szerb miniszterelnök ez iránt a kérdés iránt, nyilván azért, hogy a háború anyagi terhének egy részét a magyar gazdákra hárítsa. Es bár demobilizációról hallunk híreket, mégse a kereskedelmi szerződések oly értelmű biztosításáról beszél a balkáni érdekelttség, amely élő állapotot jelent, amit a béke szükséges biztosítékának hirdetnek.

Szükséges ezért, hogy a Gazdaszövetség most újból határozottan állást foglaljon. Be-terjesztett ennél fogva egy határozati javaslatot, amely szerint addig is, míg az O. M. G. E. által kezdeményezett mezőgazdasági vámpolitikai központ működését megkezdí, felhatalmazza a választmány az elnökséget egy oly bizottság kiküldésére, melynek feladata leendő.

1. Az eseményeket figyelemmel kísérni és a választmány elé jelentéseket s megfelelő javaslatokat terjeszteni.

2. Az osztrák agráriusokkal a közös érdekek védelmére érintkezésbe lépni.

3. Tanulmányozni és megállapítani, mely iparcikkek vámjának sürgős leszállításával kárpótolhatná magát a magyar mezőgazdaság azon nem várt esetben, ha a balkáni tárgyalásoknál érdekei sérelmet szenvednének.

Zichy Tivadar gróf a legnagyobb készséggel elfogadja a javaslatot, mely teljesen megfelel a magyar gazda érdekeinek. A jelen pillanat éppen nem alkalmas a szerződések megbontására, mert ma még semmi sem bizonyos a nemzetközi politikában. A szerb és román mezőgazdasági viszonyok alapos ismertetésével bizonyítja, hogy ellent kell állni minden kérdésben. *Tizennégy millió magyar állampolgár érdekét kell megvédeni.* Ezt a legjobban akkor érhetjük el, ha követeljük a Darányi által kijelölt utat. Rubinek Gyula megállapítja, hogy nem a magas vámok okozták a kivitel stagnálását, mert a kivitel az új tarifa alatt emelkedett s így az osztrák ipar követelése nem helytálló. A kivitel akkor emelkedhetik, ha az ipar nem a külön kedvezményeket követeli. Rámutat arra, hogy a *Wekerle* által koncedált örlési forgalom és az élőállat behozatal csödjé volna a mezőgazdaságnak. Határozottan tiltakozni kell a vámvédelem megbolygatása ellen. A javaslatot elfogadja Pálffy Béla gróf felszólalása után, az igazgatóválasztmány egyhanguan elfogadja a határozati javaslatot.

— A szőlősgazdák gyűlése. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete, Bernáth Béla orsz. képviselő elnöklésével tartott igazgatóválasztmányi ülésén, Drucker Jenő dr. kir. tanácsos, igazgató ismertette a borcecgyártás silány helyzetét Magyarországon és szükségesnek jelezte, hogy törvényes intézkedésekkel ezt a teljesen parlagon heverő mezőgazdasági ipart ismét talpra állítsák. Többek hozzászólása után, a végleges határozathozatalt későbbre halasztották. Ezután a Németországban még mindig nagyon elterjedt magyar édesborok ügyével foglalkoztak és elhatározták, hogy sürgős fölratban fogják kérni a földmivelségi kormánytól, hogy lépjen közbe a fenti néven szereplő boroknak német árlapokról való levétele érdekében. A mezőgazdasági vámpolitikai központba Bernáth Bélát és Drucker Jenőt delegálták s végül elvben kimondták, hogy az Országos Magyar Kertészeti Egyesület által Budapesten ősszel tartandó országos gyümölcskiállítás és vásár rendezésében résztvesznek.

— A gazdatisztek gyűlése. A Magyar Gazdatisztek és Erdősiztek Országos Egyesületének most tartott ülésén Jeszenszky Pál kir. tanácsos, igazgató jelentést tett a tagsági ügyekről, mely szerint az egyesület kötelékébe közel 1200 gazdatiszt tartozik. Tárgyalták ezután a számvizsgáló bizottság jelentését az egyesület 1912. évi zárszámadásáról és vagyoni állapotáról s örömmel vették tudomásul, hogy az egyesület vagyona közel 122.000 koronára emelkedett. Az 1913. évi költségelirányzat megállapítása után a kilépő és meghalt választmányi tagok helyébe nyolc új választmányi tagot jelöltek ki a közgyűlésre, 200 korona segélyt szavaztak meg s a folyó ügyek tárgyalása során köszönetet mondtak a Magyar Országos Központi Takarékpénztárnak, amiért 100 koronát ajánlott fel az egyesület emberbaráti céljainak támogatására. A közgyűlést előkészítő igazgatóválasztmányi ülés után a Mezőgazdasággal és Erdészettel Foglalkozók Nyugdíjintézete ülésezett.

— Tavaszli vetőmagkiosztás Kolozsmegyében. A földm. miniszter támogatásával, az erdélyrészi min. kirendeltség kolozsmegyei megbízottja a f. tavaszon a következő községekben oszt ki kedvezményes áru tavaszli vetőmagvakat — némileg pótlandó az elmaradt őszi vetéseket. Vetőmagvakat kapnak: Szászfenes, Kide, Kisbács, Győróvásárhely. Magyar-szováth, Ajtón, Magyaránás, Bodonkut, Mezőkeszű, Vajdakamarás, Fodorháza, Ördögkeresztur, Kajántó, Válaszút, Bonchida, Magyarvista, Gyalu, Györgyfalva, Teke, Bátos, Kolozsnagy-

ida, Dextrászéplak, Ludvég, Vajola, Mákófalva, Mezőköbölkut, Mezőszentmihály, Magyarfráta, Nagypetri, Kolozs, Egeres, Jegénye, Nádasdaróc, Bogártelke, Sárvár, Kalotaszentkirály, Magyargyerőmonostor, Magyarókerke, Zentelke, Váralmás, Fejérd, Kiskapus, Magyarfenes és a Kolozsvári Gazdasági Egylet. Összesen 2119 mm. mindenféle gazd. vetőmaghoz jutnak ezuton a falusi kisgazdák.

— Csikvármegye Gazdasági Egyesülete,

mint vármegyei mezőgazdasági bizottság 1913. év február 25 én Fejér Sándor alispán vezetése alatt ülést tartott. A m. kir. földmivelségi miniszterium többrendbeli leiratának tudomásul vétele után, olvastatott vármegye alispánjának az apaállat vizsgálatok ellen felmerült felebbesések elbírálása, valamint az idegen vármegyékből a bikavásárra hajtott apaállatok minősítése tárgyában kelt rendelete, melyre nézve elhatározottat, hogy az apaállatok minősítésének másodfoku elbírálási jogát a vármegye alispánja, mint a vármegyei mezőgazdasági bizottság elnöke, a melléje rendelt állami szakközeggel s a gazdasági egyesület igazgató-választmányi tagjai közül esetről-esetre kiküldendő tagokkal gyakorolja. Székelyföldi kirendeltség felkéretni határozottat az iránt, hogy az évenként kiosztani szokott vetőmagvak és egyéb kedvezmények nyújtása alkalmával jövőre az egyesület tagjainak igénye is megfelelő kielégítést nyerjen. Kirendeltség helyi megbízottjának a tisztán élelmezési és takarmányozási célokra waggon rakományonként szállítandó burgonya és tengeri kedvezményes szállítási feltételeiről szóló értékesítése kapcsán, az egyesület tagjai részére egy waggon tengeri rendelése elhatározottat. A folyó év tavaszán tartandó tenyész-bikavásár napjával március hó 31-ike kitűzött. Az Erdélyi Gazdasági Egylet által a földbirtokosok eladási és vásárlási adatainak közlésére megküldött kérdőívek az egyesületi tagoknak kitöltés végett megküldeni határozottat. Kereskedelemügyi miniszterium leirata, melyben a tavaszai vetőmag szállítványokra engedélyezett díjkedvezményről értesít, a gazdaközönség tudomására hozatni határozottat. Titkárnak a vármegye területén működő gazdakörök vagyoni állásáról és működéséről szóló előterjesztésére nézve elhatározottat, hogy a gazdakörök vezetésében legtöbb eredményt felmutató gazdaköri elnökök és jegyzők évenként egy 100 és egy 50 koronás pályadíjjal jutalmaztassanak. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarának a székely ipari kirendeltség szervezéséről szóló értesítését pártolólág vette tudomásul igazgatóválasztmány s ennek érdekében Marosvásárhelyen rendezendő vitaestélyeken való megjelenésre T. Nagy Imre e. titkár és Kiss Ernő kir. gazdasági felügyelő felkérettek s hasonló képviseltetés iránt a helyi iparfejlesztő bizottsághoz átirat intézése határozottat.

A Magyar Állatbiztosító Társaság mint szövetkezet

1913. évi március hó 12-én Budapesten tartja meg XIV. rendes évi közgyűlést, melynek napirendje a következő: 1. Az igazgatóság jelentése. 2. Zárszámadások előterjesztése és a felügyelő-bizottság jelentése. 3. Mérleg megállapítása és a felmentvény iránti intézkedés. 4. Az üzleti nyereség hovatoldása feletti határozathozatal. 5. A felügyelő-bizottság megválasztása. 6. Az igazgatóság kiegészítése. 7. Esetleges indítványok. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése és az azok által jóváhagyott mérleg a szövetkezet hivatalos helyiségében közszemlére ki van téve.

— Állatbiztosítás. Március hó 2 án Kolozsmegye Türe községében az orsz. szövetkezet kötelékében megalakult 40 taggal a falusi állatbiztosító szövetkezet Both Ferenc k. bíró elnöke alatt. Az előmunkálatokat Kerekes Lajos körjegyző és Máthé István áll. tanító végezték nagy buzgalommal. A magyarázatot Bárdosy központi felügyelő végezte,

az alakuló gyűlésen dr. Cséser Lajos kirendeltségi megbízott elnökölt. — Még február 26-án Dendrászéplakon is alakult állatbiztosító szövetkezet 29 taggal, ez Pataki Dénes ref. lelkész érdeme.

— **Bikavásár Osikszorodán.** A Csikvármegye Gazdasági Egysége 1913. évi március hó 31-én bikavásárt rendez. A vármegyéből a vásárra hajtott tenyészbikáknak valamelyik járási mezőgazdasági bizottság által kiállított tenyészigazolvánnyal kell birniok, mely felmutatandó. Idegen vármegyéből hajtott tenyészigazolványos bikák vizsgálat alá vétetnek s a vármegyei községek által csak az esetben vásárolhatók meg, ha a tenyészigazolványuk ott érvényesítettik.

Használjon szaggatás, fejfájás, oldalnyílás, hát- és derékfájdalmak ellen

Dr. **BOROVSKY**-féle kellemes szagu **BOROLINT.**

Ára 80 fillér, próbatíveg 50 fillér. Mosakodásra, szépítő és legjobb fertőtlenítő **BOROLIN-SZAPPANT.**

Ára darabonként 30 és 80 fillér. Nyálkaidadásra, köhögés és rekedtség ellen **BOROLIN-CUKORKÁT**

Ára csomagonként 20 és 40 fillér
Kapható mindenütt. — Kapható mindenütt.

— **A pestmegyei gazdák a vámvédelemért.** A «Pestpilissotkiskunmegyei Gazdasági Egyesület» **Kegelevich Gábor** gróf elnöklésével tartott gyűlésében letár-

gyalta a véleményezés végett áttett mezőgazdasági bizottsági ügyeket. Targyalta a «Magyar Gazdaszövetség» átiratát és állást foglalt a balkáni államok kereskedelmi szerződéseinek mezőgazdaság rovására történő módosítása ellen. Végül a folyó ügyeket intézték el.

— **Tizezer cséplőgép.** Rendkívül érdekesnek ígérkezik a Tattersalli mezőgazdasági gépkiállításon a Magv. kir. államvasutak gépgyára vezérigénységének kiállítása, amelyen egyéb modern gazdasági gépeken és eszközökön kívül látható lesz a Magv. kir. államvasutak gépgyárában már 1879. évben készült még ma is használható állapotban lévő I. számú cséplőgép — amely még az elmúlt cséplési idényben is működésben volt méltóságos Hajós József ur pusztaszentiváni gazdaságában — valamint a 10000. számú államgépgyári, legújabb rendszerű golyóscsapágyos cséplőgép is, amely ez évben került ki az államvasutak gépgyárából. Az I. számú, tehát 33 évig használatban volt cséplőgépen kifogástalan használhatósága és az 10000-ik államgépgyári cséplőgépen látható kitűnő szerkezeti újítások, bizonyosat szolgáltatnak arról, hogy a Magv. kir. államvasutak gépgyárának gyártmányai a világ összes szakmabeli gyárainak készítménye között az első helyet foglalják el.

A LAPPELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FEBELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Méhészeknek fontos! Méhkaptárakat, mézpergetőket, viaszolvasztó üstöket, keretleceket, műlepeket és a méhészetben szükséges összes eszközöket **Kühne-Ferenc Utóda** cég Budapest. I. Atilla utca 99. szám szállít legjobban. Kérje az 1913. évi „Méhészeti útmutató” és nagy árjegyzék ingyen való megküldését. 2896

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

Jó bizonyítványokkal rendelkező

Gépész-kovács

éves állást keres nagyobb uradalomban április 24-ére

Cím:
Szöllősi Márton

KIS-SÁRMÁS.
2870

2860

Olcson **eladó** szép, nagy, bekerített, üres **házhely**, Kolozsvár város legszebb részében, mindenhez közel, egészséges, jó levegőjű olyan helyen, ahol a telkek értéke eddig évente 25-50%-al emelkedett. Nagyuri családi ház, vagy bérház építésére — esetleg kettőbe osztva is — kiválóan alkalmas. Csupán biztos és jól gyümölcsöző tőke elhelyezés céljából is, a mai bizonytalan időkben, nagyon jó alkalom. Érdeklődőknek eladó címét megmondja levéleg, szóval, vagy telefonon is (158 sz.) a kiadóhivatal.

Legtermékenyebb és legnemesebb újfajú burgonya.

Amely gazdasági akadémiák, gazdasági intézetek és kísérletezési állomások által ugybelföldön, mint külföldön kipróbált és legtermékenyebb és legnemesebb burgonyának elismert, amely rendkívüli jó tulajdonságai következtében Európa minden országába terjed, a következő:

Agnelli-féle **magyar kincs eredeti** burgonya, ára: 100 kg. 14 kor. 50 kg. 8 kor.

Agnelli-féle **Pannonia eredeti** burgonya a, ára: 100 kg. 16 kor. 50 kg. 9 kor.

Agnelli-féle **Hungaria eredeti** burgonya a, ára: 100 kg. 20 kor. 50 kg. 11 kor.,

mind ab csári vasuti állomás.

Kapható létesítőjénél:

Agnelli József,

2894

plebánosnál

Csári, (Nyitra megye.)

Gépész-kovács

kerestetik

1913. április 24-ikére.

Lázár Simon

keresztesi gazdaságába

2888 **Keresztes.**
u. p.

Torda, (Tordaaranyos megye.)

Egy pár jól behajtott, herélt, erdélyi, hibátlan

kocsi-ló

157 cm. magas, meggyepj, 6 évesek,

2895 **eladók.**

BRÁZOVAY DEZSŐ
birtokosnál.

Brázova, vasút- és postaállomás
Vághely (Hunyad megye.)

BESSEMER-FESTÉK

Viharálló, rozsdavédő, legjobb mindennemű vasszerkezetek mázolására! Különösen ajánlható:

Hidak, vas- és bádognetők, vasgerendák, oszlopok, gazometerek, kandeláberek vasrácsok, vasajtók mázolására.

Minium-alapozás nem szükséges. Mintamázolattal, prospektussal, szinkártyával szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa
2767 III. **festékgyára**
BUDAPEST, VII. ker.,
Örnagy-utca 4. szám.

Haszonbérbe kiadó. A mezőbergenyei határon 280 hold (230 hold szántó, 50 hold rét) haszonbérbe azonnal kiadó. Értekezhetni Nagy Pál tulajdonossal Körtekapun vagy dr. Barabássy Albert ügyvéddel Marosvásárhelyen. 2883

Tavaszi takarmány borsó q.-ként: 20 kor. és préselt széna q.-ként: 6 kor.-ért eladó Báró Bánffy Kazimir gazdaságában Kis-Sármás. 2880

Ideggyenge férfiak! Az elgyengült erő azonnali visszazszerzésére legmegbízhatóbbak az

Evaton-tabletták, melyeknek káros következményük nincs. Próbadoz K 4.40, fél doboz K 10.20, 1 egész doboz K 18.20. Utánvét mellett vagy a pénz előre való beküldése ellenében küldi

Polgár Gyula gyógyszerháza
Pozsony, II, Frigyes főherceg-ut 20. szám
2823 Osz. 26

Omega-láncok

a világ legjobb, legbiztosabb és legolcsóbb kut-szivattyuja, rendkívül sok vizet ad, kis gyermek kezelheti, soha be nem fagy, soha nem romlik, mindenki felszerelheti és jó karban tarthatja. Árlap ingyen és bérmentve, Községi jegyzők honoráltatnak.

BÁRDOS és BRACHFELD
BUDAPEST, VI., Gyár-utca 5/6 szám.

2890

Lázár Gábor

uzdiszentpéteri gazdaságába azonnali belépésre fölvételek egy több évi gyakorlattal bíró és katonai kötelezettségének eleget tett, földmives iskolát végzett nőtlen fiatal ember, aki az oláh nyelvet is bírja.

Fizetés: 400 kor. készpénz, 2 borjutartás, élelem, fűtés, világítás, takarítás és lakás.

Bizonyítvány másodlatok, melyek nem adatnak vissza

Lázár Gábor címére küldendők

Uzdiszentpéter, (Kolozs megye.)

2896

Gärtner Ágoston

Budapest, V., Wurm-utca 3g.

Villamos zseblámpák fémszálas izzókörrel és legtar-tóssabb elemekkel.

Egyszerűbb kivitel kor. 2-50

Diszesebb kivitel kor. 4-50

Tűkörrel és fésűvel kor. 4-

Kézilámpa 20 órai égés-tammal, erős fényvel kor. 14-

2898

796-913. szám.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Az alólirott felügyelőség hatásköréhez tartozó, Tordaaranyos vármegyében fekvő alsódetreheimi birtokon (vasutállomás: Aranyosgyéres) 10 drb. magyar ökör, Szi!ágy megyében a krasznahidvégi birtokon (vasutállomás: Sarmaság) 10 drb. magyar ökör, 2 drb. magyar tinó; Alsófehérmegyében a magyarigeni birtokon (vasutállomás: Sárd-Magyarigen) 4 drb. magyar ökör, a Tordaaranyos vármegyében fekvő gerendkereszturi birtokon (vasutállomás: Marosludas) 12 drb. magyar ökör, 8 drb. tinó és 1 drb. üsző; a Hunyad vármegyében fekvő alsófarkadini birtokon (vasutállomás: Hátszeg) 5 drb. tarka, 8 drb. magyar ökör és 4 drb. tarka tehén; a Hunyad vármegyében fekvő maros-solymosi birtokon (vasutállomás: Déva) 4 drb. magyar ökör, 6 drb. tarka ökör és 7 drb. tehén; összesen 81 drb. javított szarvasmarha eladása iránt március hó 20-án délelőtt 11 órakor a felügyelőség hivatalos helyiségeiben zárt írásbeli ajánlati versenyárgyalás fog tartatni.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik a fenti állatokat megvásárolni kívánják, hogy az ivenként egy (1) koronás bélyeggel és 10% bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a jelzett idő előtt az alólirott felügyelőséghez annál is inkább nyujtsák be, mert szóbeli, távirati és utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A részletes eladási feltételek a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők ugy a felügyelőségnél, mint a birtokok kezelőségeinél, vagy kívánatra a Felügyelőség által az érdeklődőknek meg is küldetnek.

Ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a részletes feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

Kolozsvar, 1913. évi február hó 19-én.

M. Kir. Telepítési Felügyelőség.

(Bocskai-tér 19. szám.)

Utánnomás nem díjaztatik.

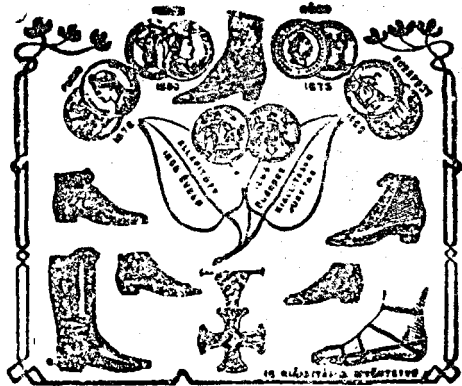
2899

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elősmert saját műhelyében készült

FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

2019

Vidéki megrende-
lések mérték után
de legbiztosab-
ban egy használt,
a lábra találó cipő
beküldésével a
legjobb anyagból
és divat szerint le-
hetőleg gyorsan
teljesítetnek.

Szuperfoszfátot

és minden egyéb mü-
trágyaféléket ajánl a

2769

Mütrágyát

Értékesítő

Szövetkezet

Budapest, V. kerület,

Fürdő-utca 8-ik szám.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Budapest, VIII, Baross-utca 10. sz.

Biztosítási alap: Korona

Alapítványok kormány hozzájárulásá 1	2,488,780.-
Tartalékok	2,819,595.25
Összesen:	5,308,375.25
1901 év. f.lesleg	90,319.-
1902	59,782.20
1903	109,331.73
1904	72,438.23
1905	61,730.60
1906	39,243.15
1907	41,877.32
1908	81,088.76
1909	105,589.64
1910	120,164.38
1911	148,373.16

Biztosításokat elfogad tűz és jékkér ellen, ugyszintén az ember életére, különféle mólozatok szerint. Biztosítási ajánlatok beajnyutandók közvetlenül, vagy a képelelők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosításal minden irányban készséggel szolgál az igazsátság.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társulmányja a

GONJVISELÉS: Országos Központi Segélyző Társulat
utján 10) koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 100) koronáig terjedő, leány-kiházasítási (önálló itási) segélybiztosítások eszközölhetnek. Leány-ki-
csoporthoz szerelhetők jótékony célú működésével. Tájékoztató ké-
széggel küld bárkinek is a Társulat igazgatóság, Budapest, IX. Elek-
utca 20. sz.

Eladó

berkshire tenyész kocák.

4 darab tisztavérü prima

11 hónapos felbugatott

berkshire tenyész kocát

elad

Jászberényi András

gazdasági akadémiai tanár

Kolozsvar.

2899

**A KOLOZSVÁRI
TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság**

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénztézete.
Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.
Egyéb alapjal 1.287.520 korona 33 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.
Váltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

2004

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kamatozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza. Leszámitol váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapírokat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10-50 évig terjedő időre, már meglevő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapírokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előleget nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáratl.
Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megörzés végett értékpapírokat, betéti könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állít ki bármely külföldi piacra.

Árukra előleget ad, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva.

Áruraktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

Az
„ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET“
könyvkiadó-vállalatában megjelent füzetek
jegyzéke és ára:

	K. f.		K. f.
1. Réti János. A trágyáról és a trágyakezelésről szükséges tudnivalók	—60	34. Dr. Péter Béla. A haltenyészésről	—70
2. Gáspár József. A kaszálók és legelők ápolása	1—	35. Dr. Péter Béla. A vetőmag eltarításáról és a magtárban kárt tevő állatokról	—70
3. Virág Elek. A gazda, mint sertésbízáló	—70	36. Jakab László. »Umutató házi állatsink egészségének gondozására«	1—50
4. Tormay Béla. A borjú fölneveléséről	—70	37. Dr. Rodiczky Jenő. Magyar olajnövények	—70
5. Herényi Gothárd Sándor. A takarmányrépa	—50	38. Cserháti Sándor. A gyomok kártékony-sága és az ellenük való védekezés	—80
6. Hauer Géza. A f-jösteheéről	—80	39. Papp Gergely. A szocializmusról	—80
7. Hensch Árpád. A szántás-vetésről	—70	40. Heigel Lipót. Az állami egyenes adók és a községi adópótlékokról	1—
8. Jakab László. Umutató az állati betegségek elleni védekezésben	—80	41. Heigel Lipót. A fogyasztói adókról, jövedékek és illetékekről	1—
9. Domokos Kálmán. Az építkező gazda	1—	42. Rázó Imre. A legfontosabb szalás takarmánynövények természetése	—50
10. Ruisz Gyula. A kukorica műveléséről	—70	43. Káfalvi Szőlőművelésről	1—
11. Dr. Péter Béla. A házi állatok fontosabb élszködei	1—	44. Ross Nándor. A tenyészkanckáról, különös tekintettel a meddőség okaira és azok elhárítására	—70
12. Ritter Gusztáv. A házi kert	1—	45. Hadvig Albert. Tanácsadó fiatal gazdák számára	1—
13. Gáspár József. Baromfi-tenyésztés	—60	46. L'Huillier István. A káposztafélék természetése a szántóföldön	—50
14. Cserháti Sándor. A csalamádé természetése, hevermelése és etetése	—70	47. Dr. Báintner Ferencz. A mezőgazd. szeszgyárak jövedelmezősége, berendezése, üzeme, gyűlöspállinka-főzés	1—
15. Czajlik István. Csikónevelés	—70	48. Dr. Varga Kálmán. »Czékorrépa természetése«	1—
16. K. Vörös Sándor. A dohánytermesztéséről	—70	49. Dr. Cséser Lajos. »Magyar komló természetése«	1—
17. Asványi Lajos. A vörös lóhúr természetéről	—80	50. Cserháti Sándor. »A gabonafélék természetése«	1—
18. Ritter Gusztáv. Gyümölcsértékesítés	—70	51. Dr. Péter Béla. »A gyógynövények természetése«	1—50
19. Herényi Gothárd Sándor. A nyers takarmányok eltevése, különös tekintettel a zson-bolyai kazarla	—50	52. Dr. Barra Balázs. A kenyéradó növények fontosabb ellenségei és betegségei	1—50
20. K. Vörös Sándor. A gazdaságok berendezéséről	—90	53. Dr. Barra Balázs. A gyümölcsfák fontosabb ellenségei és betegségei	2—
21. Marc Ferencz. A kosárfűz termelése	—60	54. Dr. Péter Béla. Rövid útmutató a vadon termő gyógynövények gyűjtésére	2—
22. Kovácsy Béla. Házi állataink takarmányozása	1—20	55. Jászberényi András és Szász Ferencz. Tejgazdaság. Tejtermelés, tejkezelés. 20 képpel	2—
23. Grasselli Miklós. A len- és kender-termeléséről és áztatásáról	—50	56. Cséser Lajos dr. Utazás a faluból a községbe	3—
24. L'Huillier István. Konyhakerti magvak termelése	1—		
25. Réti János. A komló-termeléséről (elfogyott)	—60		
26. Gáspár József. A méhtenyészésről	—60		
27. Dr. Péter Béla. A gabonafélék, a burgonya és a szőlő legfontosabb gombafetegettségei	1—		
28. Nemes István. Talajjavítás lecsapolással	1—		
29. Réti János. A legjobb takarmányfűvekről	—70		
30. Nemes István. Az öntözés	1—		
31. Jakab László. Hasznos tudnivalók az állati szülészetről köréből	1—20		
32. Szűcs Mihály. A jégkár ellen való biztosítás és a károk becslése	1—		
33. K. Vörös Sándor. Gazda számvitele	—80		

Megrendelés és pénz:

az Erdélyi Gazdasági Egylet pénztára; „Takp. Hitelbank“,
Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 7. sz. cím alatt küldendő.

A megrendelt füzetek bérmentve tételnek postára.

Utánvétellel nem küldünk füzeteket 2735

Korai nemesített székely tengeri és Cinquantino keresztezésű, bőtermésű magtengeri,
mázsánként 26 koronáért ab
Földvár állomás, **eladó**
vevő zsákjaiban.
BOÉR OLIVÉRNÉL,
Hidvég, 2887
Háromszék megye.

Orpington fajtyukok.
A kolozsvári állatkiállításon első díjjal díjazott
Orpington-törzstyukok eladók.
Erzsébet-út 13. szám.

Eladó angol telivér fedező mén,
10 éves, sárga.
Apja: Dictator,
Anyja: Wild Norah.
Tudakozódni lehet tulajdonosnál:
Br. Wesselényi István
Szilágy-Göröcsön.
2897

Kolozsvár sz. kir. város lombi gazdaságában egy béresgazdai állás kerül betöltésre folyó év április **1-én.**
Évi javadalmazás: 360 korona készpénz, 6 métermázsa buza, 7 méterm. árpa, 8 méterm. tengeri, 730 liter tej, 24 kiló só, 4 ágsomó, 600 □ öl kert, 2 koca tartás nyári legelőn. Lakás: 1 szoba, konyha és kamara. 2878
Bizonyítvány másolatokkal felszerelt kérvények, lehetőleg személyesen a „lombi“ gazdaság intézőségéhez nyújtandók bc.

Róth Testvérek
medgyesi
Szőlőoltványtelepét
a t. c. közönség figyelmébe ajánljuk.

Mindenki, aki első osztályú, szép, peronosporamentes szőlőoltványokat megvenni szándékoszik, sziveskedjék árjegyzéket kérni.
2885

Eladó
tiz waggon első osztályú étkezési célra és vetőmagnak is alkalmas
Magnum Bonum-Burgonya
ab: Kolozsvár vasutállomás.
Eladó termelő címét megadja:
a kiadóhivatal. 2821

Eladó egy darab 2 éves kiválóan szép és nagy fekete mangalica koca, mely másodsorra tizet malacozott.
Cím: a kiadóhivatalban.
2844